

Onderwerp   **Riolering en Water Programma 2023-2028 (concept)****Informatie**

Datum	10 oktober 2022	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Wiebe Oosterhof	☒ Financieel adviseur: Klaas Jan Wijk
Zaaknummer	2767431	☐ Personeelsconsulent:
Portefeuillehouder	Wethouder Schipper	☐ Medewerker bestuur en juridische zaken:
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☐ Communicatieadviseur:
		☐ Inkoopadviseur:
		☒ Team: Theo Vlaar, Jan Oost en Geert van de Logt
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:

Aanleiding/voorgeschiedenis

Gemeenten moeten aangeven hoe zij invulling geven aan de wettelijke gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Dit doen wij met het Riolering en Waterprogramma (RWP). Voorheen was dit het gemeentelijk rioleringsplan of watertakenplan. De term riolering dekt niet de watertaken en de term programma past beter in de omgevingswet. De voorganger van dit programma, het watertakenplan 2016-2021 hebben we vorig jaar met een jaar verlengd tot en met 2022. Omdat in de komende jaren het accent op klimaatadaptatie ligt hebben we gewacht op het klimaatbeleid wat is vastgesteld in de regionale adaptatie strategie en de regionale uitvoeringsagenda (RAS/RUA).

Het Riolering en Water Programma is net als het klimaatbeleid binnen het samenwerkingsverband Fluvius tot stand gekomen. Fluvius is een samenwerkingsverband met de gemeenten Hoogeveen, Meppel, Westerveld, Steenwijkerland, Midden-Drenthe, De Wolden en het Waterschap Drents Overijsselse Delta. Deze samenwerking heeft als doel het realiseren van kostenbesparingen, het optimaliseren van de beheertaken, het verminderen van de kwetsbaarheid en het afstemmen van investeringen binnen de watertaken.

Voorstel**Toelichting voorstel**

Voor een volledige beschrijving van hoe wij onze watertaken invullen verwijzen wij naar de bijlage 1 "Riolering en Water Programma 2023-2028". Hieronder staat de rode draad beschreven. In de basis continueren we het bestaande beleid en in de toekomst krijgt het klimaat een grotere rol.

Beleid afvalwater

Nagenoeg al ons afvalwater zamelen wij in en transporteren wij naar de rioolwaterzuivering met als

doel het beschermen van de volksgezondheid en het milieu. In stedelijk gebied is het voor eigenaren van gebouwen vrijwel altijd wettelijk verplicht om een aansluiting te hebben op de riolering. In ons buitengebied ligt een omvangrijk (druk)rioolsysteem en waar het niet doelmatig is kan onder voorwaarden een off grid of een IBA worden toegestaan.

Beleid hemelwater

Voor een deel wordt van oudsher hemelwater samen met afvalwater ingezameld. Het beleid is er op gericht om hemelwater zoveel mogelijk te scheiden. Bij voorkeur infiltreren we het hemelwater waar het valt voor zover de lokale omstandigheden dat toelaten. Doel is het verzorgen van de bewoonbaarheid van de leefomgeving.

Beleid grondwater

Voor grondwater geldt een terughoudend beleid. Alleen bij structurele problemen wordt door de gemeente een afweging gemaakt om in te grijpen in de grondwaterstand.

Areaal en onderhoud

Om invulling te geven aan onze watertaken hebben wij een groot en fijnmazig systeem van riolering, kolken, wadi's, waterbergingen en dergelijke. Dit systeem moeten we onderhouden, vervangen en vergroten.

Reinigen

We hebben ongeveer 325 kilometer vrijverval riool, 233 kilometer persleiding en 848 gemalen. Deze worden periodiek gereinigd.

Inspectie

Alle objecten worden periodiek geïnspecteerd. De periode is afhankelijk van leeftijd, kwaliteit en risico. Na inspectie volgt een beoordeling waarop de onderhoudsmaatregelen gebaseerd zijn.

Vervangen

In beginsel wordt een riool vervangen aan de hand van de kwaliteit maar het kan ook een overweging zijn als er een reconstructie of iets dergelijks plaats vindt. We stellen vervangingen zo lang mogelijk uit door reparatie maatregelen uit te voeren als we geen werk met werk kunnen maken. In onderstaande tabellen staan respectievelijk de uitgevoerde werkzaamheden uit de vorige planperiode en de vervanging en afkoppel werkzaamheden voor de komende planperiode.

Tabel 1, Werkzaamheden (2016-2021)

Overzicht uitgevoerde maatregelen tijdens planperiode Watertakenplan

Projectnaam	Plaats	Toelichting	Status
Afkoppelen Schultestraat	Hoogersmilde	Onderdeel wijkverbetering	Gereed
Ontwikkelingen Westerbork	Westerbork	Capaciteitsverbetering en vervanging van Weezelplein, Hoofdstraat, Oosteinde en Westeinde	Gereed
Baggeren 't Spiek e.o.	Beilen		Gereed
Systeemverbetering drukriolering Holthe, Lieving en Makkum Noorderhoek	Beilen		Gereed
Ombouw Radius	Buitengebied	Onderdeel wijkverbetering. Vervangen Acasialaan tussen Mussenakkers en Molenstraat	Gereed
Afkoppelen Sportpark noordwest	Beilen	Vervangen oude telemetriesystemen	Gereed
Omloop	Beilen		Gereed
			In combinatie met de nieuwbouw van de school is de helft van de straat vervangen en afgekoppeld. De rest volgt met de gebiedsvisie van De Haven.
Van Veenspark, Lindelaan en Elzenlaan	Smilde		Gereed
Brugstraat	Orvelte		Gereed
		Naar aanleiding van inspecties en wegenprogramma	Riool in de Brugstraat in Orvelte is in combinatie met het herstraten vervangen.
Kanaalweg	Beilen	Afkoppelen	Gereed
Schoolstraat en Wilhelminaplein	Beilen	Naar aanleiding van inspecties	Gereed
Talma en Scholtestraat	Witteveen	Naar aanleiding van inspecties	Gereed
Zorgcentrum	Beilen	Akoppelen en vervangen Kampstraat, Schultenstraat, Raadhuisstraat en de Vos van Steenwijkstraat	Kampstraat en gebied rond Spectrum is gereed

In bovenstaand overzicht zijn de baggerwerkzaamheden van de vijvers in de Pinksterbloem in Beilen niet genoemd. Evenals de baggerwerkzaamheden in de Verlengde Middenraai in Nieuw-Balinge

Tabel 2, Werkzaamheden (2023-2028)

Aanzet voor de programmering gedurende de planperiode

Projectnaam	Plaats	Planning	Toelichting	Status
Zorgcentrum	Beilen	2022-2023	Akoppelen en vervangen Kampstraat, Schultenstraat, Raadhuisstraat en de Vos van Steenwijkstraat	Kampstraat en gebied rond Spectrum is gereed
Baggeren Haven en Noordveen	Beilen	2023-2028		
Wateroverlast de Noesten	Westerbork	PM	Nader onderzoek is nog nodig	PM voorlopig alleen lokale maatregelen afhankelijk van LAS. Capaciteit watersysteem is vergroot.
Verlengde Havenstraat	Beilen	2022-2023	Afhankelijk van ontwikkelingen. Vervangen is wel noodzakelijk. Tevens wordt afgekoppeld.	2022-2023
Bomenbuurt	Westerbork	2022-2023	Onderdeel wijkverbetering	Lindelaan/Beukenlaan
De Perk	Beilen	2023	Het deel voor het kantoor van de DOMO	
Vonderkampen	Beilen	2016-2021	Afhankelijk van meetresultaten	PM
Grote Driestraat	Beilen	2023-2024	Afhankelijk van ontwikkelingen. Betreft vervanging en capaciteitsvergroting	2023-2024
Esweg en deels de Linhorst Homanweg	Beilen	2023 en verder	Indien zich ontwikkelingen voordoen dan moet het riool ook worden vervangen	2023 en verder
Afkoppelen Ventweg zuid	Beilen	PM		PM
Overlast de Kampen en Borkerhout	Westerbork	2023-2024		
Dingspelstraat	Beilen	2023-2028	Vervanging en afkoppelen, aansluiten Groene Brink en ontlasten Brunsingerstraat	
Wilhelminastraat	Westerbork	2027-2028		
Prinses Marijkestraat eo	Smilde	2023-2028		
Bosweg	Hooghalen	2022-2023		
Stengelingstraat	Hooghalen	2022-2023	Tussen De Drift en Laaghalerstraat	

Alle riolen in de kernen van Midden-Drenthe zijn geïnspecteerd en beoordeeld. Aan de handen van beoordelingen zijn onderhoudsmaatregelen uitgevoerd of zijn de riolen vervangen danwel benoemd om vervangen te worden.

Klimaat

Als gevolg van klimaatverandering komen extreme buien vaker voor. Om de bewoonbaarheid van de leefomgeving te behouden zijn er nieuwe of grotere opgaven vanuit klimaatadaptatie. Hoe we deze opgaven vorm gaan geven wordt mede bepaald door de lokale uitvoering strategie (LAS) en de lokale uitvoering agenda (LUA). Dit proces loopt momenteel en is naar verwachting eind 2022 afgerond. Voor zover nu bekend zijn de maatregelen meegenomen in dit Riolerings en Water Programma zodat we gebruik kunnen maken van de impuls gelden van het Rijk (t/m eind 2023 beschikbaar voor de gemeente Midden-Drenthe).

Afkoppelen

Het afkoppelen van gemengde riolen is in feite een vergroting van de capaciteit van het bestaande riool en kan onder andere toegepast worden bij klimaatmaatregelen. Afkoppelen kent ook nadelen zoals de hoge kosten maar kan ook leiden tot ontluuchtingsproblemen en foute aansluitingen. In het algemeen benutten we de grote oppervlakten om af te koppelen vanuit financieel oogpunt. En als er meerdere doelen zijn gediend als bijvoorbeeld waterkwaliteit of een zuiveringsprobleem. Nieuwbouw wordt altijd gescheiden uitgevoerd.

Stimuleringsregeling

De projectgroep DPRA in de werkregio Fluvius werkt een stimuleringsregeling klimaatadaptatie uit. Het doel van deze stimuleringsregeling is om iedereen die werkt en woont in de regio te stimuleren om klimaat adaptieve maatregelen te nemen. De financiële middelen hiervoor zijn meegenomen in dit Riolerings en Water Programma.

Optimalisering riolerings buitengebied

Gemeente Midden-Drenthe kent een groot buitengebied wat nagenoeg helemaal is aangesloten op de riolerings. Jaarlijks willen we een deel onderzoeken of het systeem nog voldoet en waar nodig aanpassingen aanbrengen.

Onderzoeken

In de planperiode gaan we samen met onze partners in de werkregio van Fluvius een aantal onderzoeken uitvoeren. Voordat we aan een onderzoek beginnen bekijken we eerst nogmaals de urgentie en de meerwaarde. Ook is het niet noodzakelijk dat alle partners deelnemen aan een project.

Tabel 3, Onderzoeken (2023-2028)

Programma onderzoeksprojecten in de planperiode 2022-2028			
Onderwerp	Periode		
	2023-2024	2025-2026	2027-2028
▶ Branchestandaard gemeentelijke watertaken	Fluvius		
▶ Doorvertaling afvalwaterbeleid buitengebied incl. IBA's	Fluvius		
▶ Taakopvatting hemelwater buitengebied		Fluvius	
▶ Variantenstudie tariefsysteem rioolheffing			Fluvius
▶ Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW) opstellen			
▶ Lokale adaptatie strategie			
▶ Hemelwaterbeleid regionaal opstellen en gebiedsgericht uitwerken		Fluvius	
▶ Stimuleringsregeling afkoppelen			
▶ Rioleringsbeleid concreet verwoorden per perceel voor Omgevingsplan			
▶ Rioolinspecties compleet en actueel maken			
▶ Onderzoek inspectieputten			
▶ Degradatie-analyse			
▶ Onderzoek persleidingen			Fluvius
▶ Monitoring systeem-functioneren opzetten		Fluvius	
▶ GWSW			Fluvius

GWSW staat voor gegevens woordenboek stedelijk water. Het GWSW is een open standaard voor het eenduidig uitwisselen en ontsluiten van gegevens in het stedelijk waterbeheer.

Alternatieven

We kunnen op veel manieren onze zorgplichten invullen. Wij denken met onze werkwijzen en afwegingskaders een goed evenwicht te hebben en tussen service, milieu en kosten.

Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

Risico's

Door het lang uitstellen van vervanging bestaat de kans tot falen. Door het aanpassen van de inspectiefrequentie voorkomen we instortingen.

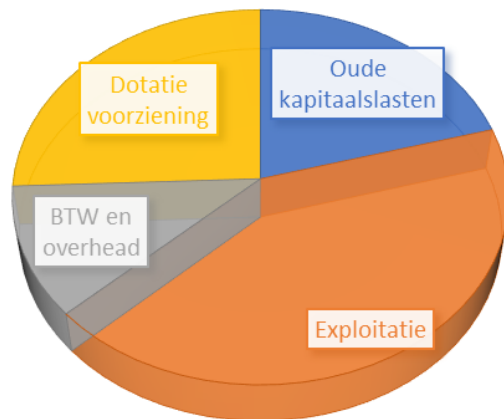
Financiële gevolgen

De kosten voor het invullen van de zorgplichten worden gefinancierd uit de rioolheffing die in beginsel kostendekkend is. Nieuwbouw wordt niet uit de rioolheffing gefinancierd, deze kosten worden gedekt uit de betreffende exploitatie.

In 2016 hebben we besloten de systematiek van de onderbouwing van de rioolheffing te wijzigen. Eén van de redenen was een onjuiste toepassing van de Notitie Riolering van de Commissie BBV, daarom hebben we een voorziening riolering ingesteld. Daarnaast is de rentetoerekening aangepast. Dit heeft geleid tot een rioolheffing van 238,50 over de hele planperiode. Wij verwachten in de komende planperiode deze lijn te kunnen voortzetten met de kanttekening dat bij de berekeningen geen rekening is gehouden met de indexatie.

Ongeveer 60% van de kosten betreft dotatie voorziening, kapitaalslasten, BTW en overhead.

ONDERVERDELING KOSTEN

Voor de komende planperiode verwachten we € 6.000.0000 te investeren in de vervanging van ons riool. Dat is gemiddeld € 1.000.000 per jaar

In de vorige planperiode zijn we uitgegaan van een totale vervangingswaarde van € 150.000.000. Met de huidige inzichten is de vervangingswaarde € 180.000.000. Op basis van een geschatte levensduur van 70 jaar zal het uiteindelijke gemiddelde investeringsvolume rond de € 2.500.000 gaan liggen. Waar we in de vorige periode dachten dat dit punt rond 2033 bereikt zou worden is nu de verwachting dat dit in 2040 zal plaatsvinden. Naast de kapitaallasten zijn deze kosten bepalend voor de rioolheffing.

Personele gevolgen

De huidige formatie is voor de bestaande taken aan de krappe kant. Het leidt er toe dat sommige taken op de lange baan worden geschoven, zoals het actualiseren van hydraulische plannen. De inzet voor klimaatadaptatie zal gaan toenemen evenals investeringen. Door een toenemende ondercapaciteit zullen taken niet of niet volledig worden uitgevoerd.

Duurzaamheid

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap

Als gemeente hebben wij een maatschappelijke voorbeeldfunctie. Dit hebben wij bevestigd door het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen te ondertekenen op 9 maart 2017. Volgend op het Manifest is het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2020 opgesteld. Het uitvoeren en realiseren van opdrachten moeten we op een maatschappelijk verantwoorde manier doen. Dit betekent dat we niet meer handelen op basis van de laagste prijs, maar sturen op andere indicatoren, zoals innovatie, circulair, SROI en klimaat.

Uit het rapport “Inkopen met impact, Strategie voor duurzaam , sociaal, innovatief opdrachtgeverschap door de rijksoverheid”, uit 2019 blijkt dat de grond-, weg- en waterbouw grote impact heeft op maatschappelijke thema's. Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap is voor rioleringswerkzaamheden volledig van toepassing.

We stellen het vervangen van rioolobjecten zo lang mogelijk uit. Als we vervangen leggen we de objecten voor een lange periode aan. En als we vervangen combineren we dat met andere

werkzaamheden.

Sustainable Development Goals

Bij maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap hoort dat ook de Duurzame Ontwikkelings Doelstellingen of in het Engels: Sustainable Development Goals (SDG's) een onderdeel zijn van het proces en de ontwerpopgaven.

In 2015 heeft de Verenigde Naties de Sustainable Development Goals (SDG's) opgesteld. Dit zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Ze zijn een wereldwijd kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis.

De werkzaamheden uit onze zorgplichten hebben volgens ons invloed op de volgende doelen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn;
- 4. Kwaliteitsonderwijs;
- 6. Schoon water en sanitair;
- 9. Industrie, innovatie en infrastructuur;
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen;
- 12. Verantwoorde consumptie en productie;
- 13. Klimaatactie;
- 14. Leven in water;
- 17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken.

Publicatieniveau

Openbaar

Overig

Niet van toepassing

Vervolgprocedure/communicatie

Na vaststelling van het concept Riolering en Water Programma 2023-2028 door het college willen we een inloop avond organiseren voor onze inwoners en andere belangstellenden. Daarna willen we het Riolering en Waterprogramma voor besluitvorming voorleggen aan de raad via de raadscommissie Ruimte en Groen. Vooraf aan de commissievergadering is er gelegenheid tot technische vragen voor de commissieleden.

Bijlagen

- Riolering en Water Programma 2023-2028